บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ สาเหตุ ปัญหาและความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง รวมทั้งเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาค ผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดนโยบายการฝึกหัดครู การรับสมัครนักศึกษา ตลอดจนการบริหารและแนวของวิทยาลัยครู

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ที่ลงทะเบียนเรียนของวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงทั้ง 6 แห่ง จำนวน 418 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เติมข้อความ และการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ถึงอธิการวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงทั้ง 6 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 423 ฉบับ ได้รับคืนมา 418 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) แล้วหาค่าร้อยละ เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อเปรียบเทียบปัญหา และความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาค ด้วยไคสแควร์ (Chi - square) แล้วนำเสนอในรูปตาราง และความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พบว่า นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.50) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 44.50) นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 22 ปี (ร้อยละ 74.24) อยู่ในครอบครัวขนาดปานกลาง ซึ่งมีบุตร 4 - 6 คน (ร้อยละ 48.33) ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนแรกของครอบครัว นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจำนวนมากที่สุดมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 58.37) อาศัยอยู่หอพัก โดยมีบิดามารดาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ขณะที่กำลังศึกษา (ร้อยละ 60.77) และนักศึกษาได้รับเงินมากกว่า 1,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน (ร้อยละ 40.19) สำหรับระดับการศึกษาเดิม ปรากฏว่านักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา จบการศึกษาระดับ ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 90.19)

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา พบว่า บิดามารดาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 79.43) และบิดามารดามีการศึกษาเดิมระดับประถมศึกษามากที่สุด (บิดาร้อยละ 64.35 มารดาร้อยละ 82.06) รองลงมาบิดามารดาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพบว่าบิดาของนักศึกษาที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี (ร้อยละ 13.40) ส่วนมารดาที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี (ร้อยละ 3.83)

ในด้านการประกอบอาชีพของบิดามารดา พบว่า นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา มีบิดามารดาเป็นเกษตรกรมากที่สุด (บิดาร้อยละ 51.91 มารดาร้อยละ 53.11) รองลงมานักศึกษามีบิดารับราชการ ส่วนอาชีพของมารดารองลงมา คือ ค้าขาย

2. สาเหตุการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาและสภาพปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา

2.1 สาเหตุการย้ายถิ่นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาต้องการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เพราะชอบเรียนวิชาชีพครู (ร้อยละ 56.94) รองลงมานักศึกษาให้เหตุผลว่า เพราะบิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องการให้เป็นครู (ร้อยละ 18.42) และนักศึกษาให้เหตุผลว่าสอบเข้าอะไรไม่ได้ เป็นอันดับ 2 (ร้อยละ 12.20)

ส่วนเหตุผลการเลือกวิทยาลัยครูแห่งนี้ เพราะนักศึกษาเชื่อว่า วิทยาลัย-ครูที่ตนย้ายถิ่นมาศึกษามีคุณภาพมากกว่าวิทยาลัยครูในภูมิลำเนาเดิม (ร้อยละ 43.78) รองลงมานักศึกษาเลือกตามใจผู้ปกครอง (ร้อยละ 22.49) และนักศึกษาใช้วิธีการสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยครู มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 70.33) รองลงมานักศึกษาเข้ารับการศึกษาได้เพราะมีรายชื่อเป็นตัวสำรอง (ร้อยละ 14.59) สำหรับเหตุผลนี้นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกสาขาวิชาเอก คือ พิจารณาจากลักษณะความยากง่ายของวิชา (ร้อยละ 46.89) รองลงมานักศึกษาเลือกวิชาเอกโดยพิจารณาตามโอกาสในการหางาน (ร้อยละ 27.27)

2.2 ปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา

แบ่งเป็น

2.2.1 สภาพปัญหาของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาประสบปัญหาเรียงตามลำดับความมาก - น้อย ดังนี้

ปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ (ร้อยละ 41.15)
ปัญหาคิดถึงบ้าน (ร้อยละ 15.55)
ปัญหาที่พักอาศัย (ร้อยละ 15.07)
ปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 14.11)
ปัญหาการเรียนการสอน (ร้อยละ 7.66)
ปัญหาอื่น ๆ เช่น การจราจรติดขัด เข้ากับเพื่อนไม่ได้ (ร้อยละ 6.46)

ฉะนั้นจะเห็นว่าปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษามีทั้ง

ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ

ปัญหาสังคม ได้แก่ คิดถึงบ้าน ที่พักอาศัย สุขภาพ และปัญหาอื่น ๆ เช่น การจราจรติดขัด เข้ากับเพื่อนไม่ได้

ปัญหาการเรียน ได้แก่ การเรียนการสอน

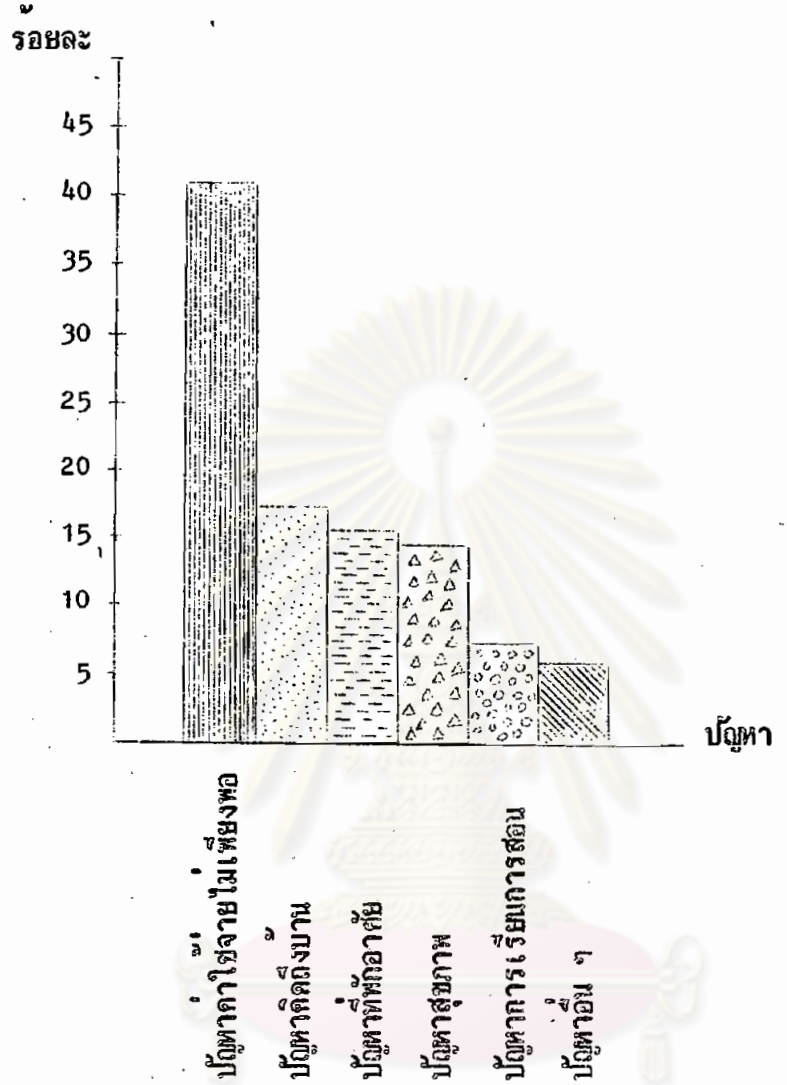

แผนภาพสรุปสภาพปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา

ก. ปัญหาเศรษฐกิจของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิธีแก้ไขปัญหาของนักศึกษา พบว่า

นักศึกษามีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายมากที่สุด (ร้อยละ 60.76) และนักศึกษาส่วนใหญ่แก้ปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้ด้วยการขอเงินเพิ่มจากบิดามารดา รองลงมานักศึกษาแก้ปัญหาด้วยวิธีประหยัดค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น

แต่ถ้าวิทยาลัยครูจะช่วยแก้ปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา จะพบว่า นักศึกษาต้องการให้วิทยาลัยช่วยเรื่องที่พักอาศัย เป็นอันดับ 1 หรือร้อยละ 48.33

ข. ปัญหาการเรียน พบว่า

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 55.26) ได้คะแนนเฉลี่ย (G.P.A. 2.00 - 2.59) รองลงมานักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ย (G.P.A. 2.60 - 3.00) ร้อยละ 27.04 และนักศึกษามีผลการเรียนวิชาเอก ดี (ร้อยละ 41.63) รองลงมานักศึกษามีผลการเรียนวิชาพื้นฐานการศึกษา ดี (ร้อยละ 36.60) เมื่อมีปัญหาการเรียน นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจะปรึกษาเพื่อนร่วมชั้นเป็นบุคคลแรก (ร้อยละ 44.98) รองลงมานักศึกษาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา (ร้อยละ 22.00) และนักศึกษาเลือกปรึกษาเพื่อนจากจังหวัดเดียวกัน น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.92

2.3 เปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาในแต่ละภาค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาของวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงต่อนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา พบว่า

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาประสบปัญหาเรื่อง การใช้จ่าย มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 41.15) แต่เมื่อนำปัญหาทั้งหมด คือ ปัญหาการใช้จ่าย คิดถึงบ้าน การเรียนการสอน ที่พักอาศัย สุขภาพ และปัญหาอื่น ๆ เช่น การจราจรติดขัด เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาค มาเปรียบเทียบกัน ผลปรากฏว่า ปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นในแต่ละภาค มีความแตกต่างกัน[1] อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นจากภาคกลาง ภาคตะวันตก มีปัญหาเรื่อง ที่พักอาศัย เป็นอันดับ 1

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นจากภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาเรื่องการใช้จ่าย เป็นอันดับ 1

เมื่อพิจารณาเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจ เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาในแต่ละภาค[2] พบว่า นักศึกษาแต่ละภาคมีความแตกต่างกันในเรื่อง การใช้จ่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

---

[1]ดูตารางที่ 14, หน้า 61.

[2]ดูตารางที่ 15, หน้า 64.

ปัญหาที่นักศึกษาต้องการให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือเป็นอันดับแรก คือ เรื่องที่พักอาศัย มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 48.33) รองลงมานักศึกษาต้องการให้ช่วยเหลือเรื่อง การเรียนการสอน (17.70) ลำดับต่อมาต้องการให้ช่วยเหลือเรื่อง ทุนการศึกษา (ร้อยละ 16.03)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในด้านต่าง ๆ คือ เรื่องที่พักอาศัย การเรียนการสอน บริการแนะแนว ทุนการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ เช่น กีฬา และบันเทิงการ ของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นในแต่ละภาค พบว่า[1] มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจากภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออก ต้องการให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือเรื่อง ทุนการศึกษา เป็นอันดับแรก

ส่วนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นจากภาคใต้ ต้องการให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือเรื่อง การเรียนการสอน เป็นอันดับแรก

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจากภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องการให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือเรื่อง ที่พักอาศัย เป็นอันดับแรก

ตารางที่ 29 สรุปลำดับที่ปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาค

ภูมิลำเนาเดิม	ลำดับที่ปัญหาของนักศึกษาในแต่ละภาค					
	การใช้จ่าย	ที่พักอาศัย	คิดถึงบ้าน	สุขภาพ	การเรียนการสอน	อื่น ๆ
ภาคกลาง	2	1	3	4	5	6
ภาคเหนือ	1	2	4	–	→3←	
ภาคใต้	1	2	3	–	4	5
ภาคตะวันออก	1	2	→4←		3	5
ภาคตะวันตก	–	1	–	–	–	–
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1	6	3	2	5	4

ที่มา : ตารางที่ 14 หน้า 61

[1] ดูตารางที่ 17, หน้า 67.

สำหรับผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา[1] พบว่า

นักศึกษาในแต่ละภาคเมื่อมีปัญหาทางการเรียนจะเลือกปรึกษาบุคคลต่าง ๆ เช่น เพื่อนร่วมชั้น เพื่อนที่อยู่อาศัย รุ่นพี่ในวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนจากจังหวัดเดียวกัน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ เช่น ญาติ และตัวเอง มีความแตกต่างกัน คือ

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจากภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรึกษาเพื่อนร่วมชั้น เป็นอันดับ 1 เมื่อมีปัญหาการเรียน

ส่วนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจากภาคเหนือ เลือกปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา มีจำนวนเท่ากับนักศึกษาที่เลือกปรึกษาอาจารย์ประจำวิชา เป็นอันดับ 1 เมื่อมีปัญหาทางการเรียน

ส่วนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจากภาคใต้ เลือกปรึกษาเพื่อนที่พักอาศัย เป็นอันดับ 1 เมื่อมีปัญหาทางการเรียน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างในการเลือกบุคคลของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

---

[1] ดูตารางที่ 18, หน้า 70.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางในการแก้ไขปัญหาของวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงต่อนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา[1] พบว่า

ถ้าวิทยาลัยครูแต่ละแห่งในกลุ่มนครหลวง จะช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ควรจะช่วยเหลือตามลำดับความมากน้อยของปัญหา คือ วิทยาลัยครูทั้ง 6 แห่ง นักศึกษามีปัญหาเรื่อง ที่พักอาศัย เหมือนกัน เป็นอันดับ 1 แต่จะแตกต่างกันในลำดับที่ 2 และ 3 ดังนี้

วิทยาลัยครูธนบุรี และวิทยาลัยครูพระนคร นักศึกษาของวิทยาลัยทั้งสองต้องการความช่วยเหลือ

ลำดับที่ 2 ทุนการศึกษา

ลำดับที่ 3 การเรียนการสอน

วิทยาลัยครูสวนดุสิต และวิทยาลัยครูจันทรเกษม นักศึกษาของวิทยาลัยทั้งสองต้องการความช่วยเหลือ

ลำดับที่ 2 บริการแนะแนว

ลำดับที่ 3 การเรียนการสอน

วิทยาลัยครูสวนสุนันทา นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของวิทยาลัยครูสวนสุนันทาต้องการความช่วยเหลือ

ลำดับที่ 2 การเรียนการสอน

ลำดับที่ 3 บริการแนะแนว และทุนการศึกษา

วิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาต้องการความช่วยเหลือ

ลำดับที่ 2 การเรียนการสอน

ลำดับที่ 3 ทุนการศึกษา

---

[1]ดูตารางที่ 29, หน้า 93.

ตารางที่ 30 สรุปลำดับที่ความต้องการการช่วยเหลือของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา จำแนกตามวิทยาลัยครู

ชื่อสถาบัน	ลำดับที่ความต้องการการช่วยเหลือ				
	ที่พักอาศัย	การเรียนการสอน	บริการแนะแนว	ทุนการศึกษา	อื่น ๆ
วิทยาลัยครูธนบุรี	1	3	4	2	5
วิทยาลัยครูสวนดุสิต	1	3	2	4	–
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	1	2	→ 3 ←		4
วิทยาลัยครูพระนคร	1	3	–	2	–
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จฯ	1	2	4	3	5
วิทยาลัยครูจันทรเกษม	1	3	2	5	4

ที่มา : ตารางที่ 19 หน้า 73.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับ ป.กศ. สูง พบว่า

นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่ จะมีโครงการกลับไปทำงานที่ภูมิลำเนาเดิมของตน (ร้อยละ 48.56) รองลงมานักศึกษามีโครงการที่จะศึกษาวิชาชีพครูต่อ (ร้อยละ 27.75) และเมื่อพิจารณาการเลือกโครงการ ทำงาน ศึกษาต่อ และยังไม่มีโครงการที่แน่นอน ปรากฏว่า นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษามีโครงการดังกล่าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05[1] แต่นักศึกษาก็ให้ความสำคัญของการศึกษาต่อมากที่สุด (ร้อยละ 60.77) เพราะเหตุผลต้องการปริญญาบัตร (ร้อยละ 46.46) รองลงมาเพราะพอใจสาขาวิชาเอก (ร้อยละ 35.43)

เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างเหตุผลที่เลือกศึกษาต่อเพราะต้องการปริญญาบัตร กับพอใจสาขาวิชาเอก พบว่า เหตุผลทั้งสองของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และบิดามารดาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา สามารถอุปการะทางการเงินได้พอสมควร ร้อยละ 54.07

สำหรับนักศึกษาที่มีโครงการทำงาน คือ ไม่ต้องการศึกษาต่อให้เหตุผลว่าการศึกษาต่อต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 41.64) รองลงมาเป็นเพราะสนใจทำงานมากกว่าศึกษาต่อ (ร้อยละ 36.65) และนักศึกษาที่มีโครงการทำงาน แต่มิใช่ทำงานในกรุงเทพฯ ให้เหตุผลว่า เนื่องจากบรรยากาศในชนบทน่าอยู่ ชีวิตไม่ต้องดิ้นรน ไม่ต้องแข่งขัน และกรุงเทพฯ ค่าครองชีพสูง มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 44.70) ส่วนผู้ที่มีโครงการจะทำงานในกรุงเทพฯ ให้เหตุผลว่า ทำงานกรุงเทพฯ มีโอกาสก้าวหน้ากว่า

ในขณะที่นักศึกษามีโครงการทำงาน นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาใช้วิธีเพิ่มพูนความรู้ด้วยการเข้าอบรมครูประจำการมากที่สุด (ร้อยละ 39.50) น้อยที่สุด นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด (ร้อยละ 3.20)

---

[1]ดูตารางที่ 24, หน้า 80.

อภิปรายผลการวิจัย

1. สถานภาพของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง

เพศ จากการศึกษาสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา จำนวน 418 คน ปรากฏว่า นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับ ม.ศ.5 ร้อยละ 90.19 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง ผลการวิจัยนี้ตรงกันข้ามกับเอกสารและผลงานการวิจัยเรื่อง การย้ายถิ่นทั้งหมด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 - 2513 เฉพาะในเรื่องเพศของผู้ย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

แต่หลังจากปี พ.ศ. 2513 - 2522 ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติว่า[1] ผู้ย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯ ส่วนมากเป็นเพศหญิง และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ วรรณวิภา จัตุชัย[2] ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครูและความรับผิดชอบระหว่างนักศึกษา เพศชาย และเพศหญิง ในระดับ ป.กศ.สูง และ ค.บ. พบว่า นักศึกษาหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสูงกว่านักศึกษาชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ นักศึกษาหญิงเลือกเรียนวิชาชีพครูมากกว่านักศึกษาชาย และได้มีการสำรวจจำนวนครูทั่วประเทศ ปีพ.ศ. 2522 พบว่ามีครูหญิงมากกว่าครูชาย แสดงว่า เพศหญิงสนใจอาชีพครูมากกว่าชาย

---

[1]สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรในกรุงเทพมหานคร (จากการสำรวจระหว่าง พ.ศ. 2508 - 2520).

[2]วรรณวิภา จัตุชัย, "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ความรู้สึกรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง และ ค.บ. วิทยาลัยครูอุบลราชธานี," (บทคัดย่อ).

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภูมิลำเนาเดิม และอายุ

ภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษามาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 58.37 มีอายุระหว่าง 20 - 22 ปี ตรงกับช่วงอายุของผู้ย้ายถิ่นอันเนื่องมาจากสาเหตุทางเศรษฐกิจของประชากรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่กรุงเทพฯ มีอายุ 20 - 34 ปี และสาเหตุรองลงมา คือ ต้องการศึกษาต่อในกรุงเทพมหานคร[1]

ปัจจัยที่ทำให้ย้ายถิ่น

จากการศึกษาของกรมแรงงาน[2] พบว่า กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งดึงดูดการย้ายถิ่นของประชากรในประเทศไทย มีลักษณะการย้ายถิ่นชนิดชั่วคราวจากสาเหตุทางเศรษฐกิจเป็นอันดับหนึ่ง และสาเหตุทางการศึกษา เป็นอันดับ 2 สำหรับผู้ที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการย้ายถิ่นสู่กรุงเทพมหานครว่า เป็นแหล่งที่มีโอกาสทางการศึกษา คือ มีสถานศึกษาประเภทและระดับต่าง ๆ ให้เลือกศึกษาได้มากกว่าต่างจังหวัด เหตุผลดังกล่าวนี้เป็นเสมือนปัจจัยดึงดูด ให้นักศึกษาย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อการศึกษา ในขณะเดียวกันโอกาสทางการศึกษาในต่างจังหวัด หรือชนบทมีน้อยกว่า เช่น สถานศึกษา สาขาวิชาที่เปิดสอน ก็มีไม่มากนัก จึงเป็นปัจจัยผลักดันให้นักศึกษาย้ายถิ่นจากภูมิลำเนาเดิมเข้าสู่เขตเมือง เช่น เมืองหลวง เป็นต้น นอกจากนี้แล้วความต้องการของนักศึกษาที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในเมืองหลวงก็มีส่วนผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

---

[1]สุรศักดิ์ ศิริไพบูลย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นกับการกระจายประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2503 - 2513" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), บทคัดย่อ.

[2]การศึกษาข้อเท็จจริง เรื่อง การอพยพของพลเมืองในประเทศไทย กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย เอกสารหมายเลข 7 พ.ศ. 2508, หน้า 146.

อาชีพ

อาชีพของบิดามารดา นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษามีบิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 53.11 และในการศึกษาสถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ของนักเรียนต่างจังหวัดที่อยู่ในกรุงเทพฯ และธนบุรี พบว่า บิดามารดาที่มีอาชีพเกษตรกรมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่าตน และระดับการศึกษาของบิดามารดานี้มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาของบุตรมาก คือ บิดามารดา มีความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาบุตรสูงกว่าการศึกษาของตนเสมอ[1] นอกจากนี้นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่เป็นบุตรคนแรกในครอบครัว ขนาด 4 - 6 คน ร้อยละ 48.33 ซึ่งบุตรแรกนี้จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าลูกคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเพศชาย และเพศหญิงซึ่งอยู่ในลำดับการเกิดเดียวกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ[2]

2. สาเหตุของการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา และปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พบว่า สาเหตุที่ ผลักดันให้นักศึกษาย้ายถิ่นเพื่อการศึกษามุ่งสู่กรุงเทพมหานคร เพราะชอบวิชาชีพครู ร้อยละ 56.94 จากผลการวิเคราะห์จะเห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิชาชีพครูเป็นค่านิยมของคนในภูมิภาคดังกล่าว และสามารถมีโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นด้วย ดังสุนทรพจน์ของอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า "ในชนบทมีอาชีพครูดูเหมือนจะเป็นพึ่งของคนยากคนจน บิดามารดาที่ทำไร่ไถนาไม่สามารถส่งบุตรของตนไปเรียนทางอื่นได้ ก็ขอให้เรียนทางครู อย่างน้อยสำเร็จออกมาก็หวังจะเป็นครูในท้องถิ่น มีเงินเดือนกิน ซึ่งก็ยังดีกว่าทำไร่ไถนา[3]

---

[1]วิทยา รัตนวิจิตร, "สถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียนต่างจังหวัดที่อยู่ในเขตจังหวัดพระนคร - ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ แผนกบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 67.

[2]ปาริชาติ จันทร์เพ็ญ, "ลำดับที่การเกิดและจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย, 2521).

[3]เกรียง กีรติกร, "สุนทรพจน์ : การฝึกหัดครูในประเทศไทย," วารสารครุศาสตร์ 4 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2517) : 16.

เหตุผลต่อการเลือกสถานศึกษาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นให้เหตุผลว่า เพราะวิทยาลัยครูที่ตนเลือกมีคุณภาพมากกว่าวิทยาลัยครูในภูมิลำเนาตน ถึงร้อยละ 43.78 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิทยา รัตนวิจิตร[1] เมื่อปี พ.ศ. 2514 พบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาจากต่างจังหวัดเข้ามาศึกษาในส่วนกลางก็เพราะโรงเรียนในส่วนกลางมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนในต่างจังหวัด

จอห์นสัน (Johnson)[2] ก็พบเช่นเดียวกันว่า การกระจายการศึกษาที่ไม่ได้สัดส่วนของประเทศ ทำให้ประชากรย้ายถิ่นไปยังบริเวณที่มีการศึกษาสูงและดีกว่า ซึ่งบุคคลเหล่านี้จำนวนมากเป็นเด็กรุ่นหนุ่มสาว ที่กรมแรงงาน[3] กระทรวงมหาดไทย รายงานว่าเป็นผู้ย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯ เพื่อศึกษาในชั้นสูง แม้จะปรากฏว่าการจัดการศึกษาในบางภูมิภาคมีถึงชั้นเตรียมอุดมศึกษาแล้วก็ตาม แต่บิดาหรือมารดามักจะนิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อชั้นเตรียมอุดมศึกษาในกรุงเทพฯ เพราะมีความเชื่อว่ามาตรฐานความรู้ที่สอนในต่างจังหวัดนั้น ต่ำกว่าในกรุงเทพฯ และกรมวิชาการ[4] ได้ติดตามประเมินผลการแบ่งท้องที่การศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ก็กล่าวตรงกันว่า บุคคลส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนในกรุงเทพฯ มีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนในต่างจังหวัด และแม้โรงเรียนในกรุงเทพฯ เองยังมีคุณภาพโดยส่วนรวมแตกต่างกัน

---

[1]วิทยา รัตนวิจิตร, "สภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียนต่างจังหวัดที่เรียนอยู่ในจังหวัดพระนคร - ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 28.

[2]Harry G. Johnson, "Economic Aspects of Brain Drain," Condensed from "An Internationalist Model" The Brain Drain Walter Adam (ed.), New York : The Macmillan Company, 1968, P. 47.

[3]กรมแรงงาน, การศึกษาข้อเท็จจริง เรื่อง การอพยพย้ายถิ่นของพลเมืองประเทศไทย, กระทรวงมหาดไทย, หน้า 39.

[4]กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, "การติดตามประเมินผลการแบ่งท้องที่การศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร," หน้า 62.

เฉพาะหน่วยงานของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งส่วนใหญ่ได้ขยายการศึกษาไปสู่ภูมิภาคถึง 30 แห่ง แต่นักศึกษาที่ศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ซึ่งลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2525 ระดับ ป.กศ.สูง ปีที่ 2 ร้อยละ 86.21 ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาสู่กรุงเทพ ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องกันมา คือ ปัญหาที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจ สภาพการใช้จ่าย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อย้ายถิ่นเข้ามาศึกษาปัญหาแรกที่นักศึกษาพบ ได้แก่ ที่พักอาศัย ส่วนใหญ่จะอยู่หอพักใกล้กับวิทยาลัยครู ถึงร้อยละ 31.82 และบ้านเช่า ร้อยละ 27.75 เพื่อจะได้เดินจากที่พักไปยังวิทยาลัยได้ เป็นการประหยัด เพราะรายได้ที่ผู้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษารับจากบิดามารดา เดือนละมากกว่า 1,000 บาท รองลงมาประมาณ 801 - 1,000 บาท ฉะนั้นโอกาสที่จะมีปัญหาการใช้จ่ายจึงเกิดขึ้น ร้อยละ 36.13 และนักศึกษาต้องการให้วิทยาลัยช่วยมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ที่พักอาศัย สำหรับทุนการศึกษาต้องการเพียงร้อยละ 16.03 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุนการศึกษามีจำนวนน้อย และมีขอบเขตจำกัดเฉพาะค่าหน่วยกิต นักศึกษาต้องการเรื่องที่พักอาศัยมากกว่า เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามมา เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร เป็นต้น

จากสาเหตุและความเชื่อดังกล่าว ทำให้นักศึกษาจากส่วนภูมิภาคเข้ามาสอบแข่งขันศึกษาต่อในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงได้ร้อยละ 70.33 แต่ที่น่าสนใจ คือ กรมการฝึกหัดครูส่งรายชื่อนักศึกษาให้แก่วิทยาลัยครู ร้อยละ 4.55 มากกว่าวิธีการคัดเลือกนักศึกษาจากท้องถิ่นเข้ามาศึกษาต่อ ร้อยละ 3.35[1] ผลจากการวิจัยนี้ตรงกับวิธีการรับสมัครนักศึกษาเข้าเรียนในระดับ ป.กศ.สูง ของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งการสอบแข่งขันเป็นวิธีเดียวตามหลักการ แต่จะขัดกับนโยบายตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ในเรื่องจำนวนและคุณภาพ เพราะกรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงการผลิตครูเกินความต้องการอยู่แล้ว จึงลดการผลิตครูลงเหลือร้อยละ 40.00 ของจำนวนที่เคยผลิตในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 4 คือ เลิกผลิตครู ระดับ ป.กศ. และระดับ ป.กศ.สูง ปีการศึกษา 2524 รับประมาณ 7,000 คน[2]

---

[1]ดูตารางที่ 6, หน้า 51.

[2]ประทิน ศรีพรหม, "ครูกับความต้องการกำลังคน" ยี่สิบเจ็ดปีการสถาปนากรมการฝึกหัดครู, หน้า 52.

เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาโดยส่วนรวมแล้ว เฉพาะวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง 2,451 คน แต่เมื่อรวมจำนวนนักศึกษาในวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง มีถึง 22,890 คน[1] ทั้งนี้เพราะอิทธิพลทางการเมืองบีบบังคับให้วิทยาลัยครูต้องรับนักศึกษาเพิ่มถึง 9,000 กว่าคน โดยมิได้รับการสอบคัดเลือก ฉะนั้นคุณภาพของนักศึกษาจึงด้อยกว่าที่ควรจะเป็น

อย่างไรก็ตามกรมการฝึกหัดครูก็ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา โดยมีโครงการว่าด้วยการพัฒนาสรรหานักศึกษาครูให้วิทยาลัยตั้งเกณฑ์คัดเลือกผู้เรียนดี มีความเหมาะสมเข้าเรียนครูโดยไม่ต้องสอบ แล้วส่งไปสอนที่ภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา โครงการนี้จะช่วยชลอการย้ายถิ่นอย่างถาวรของนักศึกษาที่มีความเชื่อในเรื่องคุณภาพของสถานศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง นอกจากนี้กรมการฝึกหัดครูยังได้เพิ่มพูนคุณภาพของวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาคทั้งด้านกำลังคน อุปกรณ์ งบประมาณ ฯลฯ ให้ทัดเทียมกันกับกลุ่มนครหลวงอย่างเร่งด่วน[2]

สำหรับเรื่องการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาเอกของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา พบว่า ร้อยละ 46.89 เลือกจากการพิจารณาลักษณะความยากง่ายของเนื้อหาวิชา รองลงมาเพราะโอกาสในการทำงาน ร้อยละ 27.27 แสดงว่าผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะทำงานซึ่งเป็นความคิดที่ดี เป็นหนทางหนึ่งที่จะลดความสูญเปล่าทางการศึกษาของผู้ย้ายถิ่น ในแง่ของการลงทุน ซึ่งนักศึกษาคนหนึ่ง ๆ จะสำเร็จการศึกษาระดับ ป.กศ. สูง ได้ รัฐจะต้องลงทุนจัดการศึกษาให้ถึง 14 ปี เป็นอย่างน้อย ทั้งนี้มิได้รวมถึงเงินทองที่ผู้ปกครองลงทุนให้แก่บุตรหลานของตนใช้จ่าย ในสายตาของนักการศึกษาและนักเศรษฐกิจ เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การศึกษาเป็นการลงทุนที่จะผลิตคนให้มีความชำนาญ มีทักษะ (Skilled Labour) ไปประกอบอาชีพได้ แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อผู้ย้ายถิ่นได้ศึกษาตามสาขาวิชาที่ตน-

---

[1]กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, สถิติการศึกษา ปี 2524, หน้า 11

[2]สายหยุด จำปาทอง, "การศึกษากับการลงทุน" 29 กันยายน 2522 ครบรอบ 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู, หน้า 64.

เลือกแล้ว ปรากฏว่าปัญหาการเรียนการสอนยังคงมีอยู่ บุคคลที่นักศึกษาเลือกปรึกษา คือ เพื่อนร่วมชั้นเรียน ร้อยละ 44.98 รองลงมาอาจารย์ที่ปรึกษา ร้อยละ 22.00[1] นั่นคือ อิทธิพลของเพื่อนในวัย 20 - 22 ปี กับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ยังคงมีอยู่ตามหลักจิตวิทยาวัยรุ่น และความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครู

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาคนั้น นอกจากจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของปัญหา เมื่อย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาแล้ว เราจะเห็นว่าจำนวนของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจากภาคตะวันตก มีน้อยที่สุด คือ 2 คน หรือร้อยละ 0.48[2] ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาคตะวันตก มีวิทยาลัยครูถึง 4 แห่ง ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการผลิตครูของภูมิภาคนี้ คือ วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูเพชรบุรี และวิทยาลัยครูราชบุรี รับผิดชอบจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี สมุทรสงคราม รวม 8 จังหวัด ใน 8 จังหวัดนี้มีสภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี ซึ่งคาดว่าเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาย้ายถิ่นเพื่อการศึกษามีจำนวนน้อยกว่าภาคอื่น ๆ หรืออาจจะมองในอีกแง่หนึ่ง คือ วิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันตกทั้ง 4 แห่ง ได้ทำหน้าที่บริการสังคมและผลิตครูเป็นที่สมบูรณ์แล้วก็ได้ ฉะนั้นหากผู้ใดสนใจในเรื่องนี้ น่าจะได้ศึกษาพื้นฐานด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ฯลฯ เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของความแตกต่าง ในเรื่องการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของนักศึกษาภาคตะวันตก

---

[1]ดูตารางที่ 18, หน้า 79.

[2]ดูตารางที่ 15, หน้า 64.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษามีโครงการจะทำงาน ร้อยละ 67.22 รองลงมาศึกษาต่อร้อยละ 29.39 และผู้ที่ทำงานส่วนใหญ่จะกลับไปประกอบอาชีพในภูมิลำเนาเดิม ร้อยละ 48.56 ทำงานในจังหวัดที่มิใช่ภูมิลำเนาของตน ร้อยละ 14.60 และทำงานในกรุงเทพฯ ร้อยละ 4.07 ซึ่งผลจากการวิจัย และการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาประกอบการวิเคราะห์ พบว่า นักศึกษามีโครงการทำงานเพราะเห็นว่า การศึกษาต่อต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ร้อยละ 41.64 รองลงมาสนใจทำงานมากกว่าเรียนต่อ ร้อยละ 36.65[1]

เมื่อนำเหตุผลในการเลือกทำงานกับการศึกษาต่อของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาคเปรียบเทียบกัน ผลปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในขณะที่เลือกทำงาน ผู้ที่จะย้ายถิ่นเพื่อการศึกษายังมีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยการอบรมครูประจำการ และบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 39.50 รองลงมาหาความรู้เพิ่มจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ร้อยละ 38.80 แสดงว่าโครงการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของกรมการฝึกหัดครูในเรื่องการอบรมครูประจำการ คงจะดำเนินต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด[2] เพราะการอบรมเป็นการให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งของรัฐและของผู้เรียน ครูไม่ต้องทิ้งชั้นเรียน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่กล่าวว่า "รัฐพึงเร่งรัดให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีพ"[3] ซึ่งส่วนใหญ่เน้นวิชาชีพและวิชาปฏิบัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

---

[1]ดูตารางที่ 26, หน้า 82

[2]พะนอม แก้วกำเนิด, (บรรยายพิเศษ เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2525 เรื่องความสูญเปล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูแก่นักศึกษาปริญญาโท สาขาพื้นฐานการศึกษา).

[3]กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู, (29 กันยายน 2522) <u>ครบรอบ 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู</u>, หน้า 89.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องโครงการอบรมครูประจำการนี้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่เสมอว่า เป็นการผลิตบัณฑิตที่มีจำนวนมากเกินไป เรื่องนี้ทางฝ่ายกรมการฝึกหัดครูมีหลักการว่า เราจะต้องยกระดับความรู้ของครูทุกระดับให้สูงขึ้น ในระยะเริ่มต้นของการจัดการศึกษาแก่มวลชน ประเทศด้อยพัฒนาก็จะผลิตครูในระดับ ป.กศ. ต่อมาเมื่อภาวะเศรษฐกิจสังคมเจริญขึ้น สังคมต้องการครูที่มีความรู้ และคุณภาพสูง การฝึกหัดครูก็ยกระดับขึ้นมาเป็นชั้นอนุปริญญา ซึ่งเท่ากับ ป.กศ.สูง สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว ครูจะต้องมีมาตรฐานการศึกษาสูงระดับอุดมศึกษา ได้เล่าเรียนฝึกฝนในวิชาชีพเป็นอย่างดี แต่ปัญหาก็มีว่าประเทศไทยเรามีฐานะเศรษฐกิจพร้อมหรือยัง ที่จะมีครูมาตรฐานปริญญาตรี[1] ทั้งนี้เพราะค่านิยมปริญญา กับความพอใจในสาขาวิชาของผู้ที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาที่เลือกศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 46.46 และ 35.43 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05[2] แต่ปริญญายังคงมีความหมายแก่ผู้ศึกษาต่อ เนื่องจากสังคมไทยเราให้ค่านิยมประกาศนียบัตร และปริญญาต่างกัน นักศึกษาจึงเชื่อว่าปริญญามีคุณค่ามาก

"นักสังคมวิทยาอธิบายว่า สังคมเราได้รับปริญญาบัตรคล้ายกับใบผ่านเข้าสู่สังคมที่จะได้รับการยอมรับนับถือ"[3] ถ้าความจริงเป็นเช่นนี้ จำนวนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงที่เลือกศึกษาต่อ เพื่อให้ได้รับปริญญาในสาขาที่ตนเรียนอยู่ก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น

---

[1]จรูญ มิลินทร์, "การเปลี่ยนแปลงของกรมการฝึกหัดครู ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา," 29 กันยายน 2522 การสถาปนากรมการฝึกหัดครู, หน้า 73.

[2]ดูตารางที่ 24, หน้า 89.

[3]จรูญ วงศ์สายัณห์, "วิทยาลัยครูปริญญา" (29 กันยายน 2522) ครบรอบ 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู, หน้า 58.

ในปัจจุบันได้เริ่มปรากฏบ้างแล้วว่า ผู้สำเร็จปริญญาตรีทางครูกำลังเพิ่มปริมาณมากเกินกว่าความจำเป็น และความสามารถของบ้านเมืองจะจัดหาตลาดแรงงานให้ได้ และวิชาการอื่น ๆ อีกหลายแขนงก็กำลังประสบกับภาวะเช่นเดียวกัน ต่อไปการมีปริญญาบัตรอาจจะไม่ใช่ทางสะดวก หรือหลักประกันที่แน่นอนว่า จะทำให้ได้งานที่มีรายได้สูงเท่าที่ควรจะได้ หรือมีสถานะทางสังคมเป็นที่นับหน้าถือตาเสมอไป ซึ่งก็จะเป็นผลให้คนเราเกิดทัศนคติที่ไม่ดี เกิดความขัดแย้งขึ้นในความคิดของคนเราในเรื่องคุณค่าของการศึกษา และเป็นผลเสียต่อไปถึงเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองด้วย[1]

ดังนั้น สภาพการณ์ที่กำลังเริ่มเป็นปัญหาของการฝึกหัดครูนี้ย่อมเป็นโอกาสดีที่จะแสวงหาความคิดและแนวทางใหม่ ๆ เพื่อให้การฝึกหัดครูสูงด้วยคุณภาพ จะเห็นว่าสัดส่วนความพอใจในสาขาวิชาเอกมีจำนวนพอเหมาะ สามารถให้บริการและสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทำให้สถาบันฝึกหัดครูเป็นวิทยาลัยชุมชนของท้องถิ่นสมดังที่ พนอม แก้วกำเนิด (อธิบดีกรมการฝึกหัดครู) ตั้งความหวังไว้

สำหรับผู้ที่จะทำงานในกรุงเทพมหานคร ได้ลำดับความสำคัญของเมืองหลวงว่ามีโอกาสก้าวหน้า และสะดวกสบายทุก ๆ ด้าน ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้ว นักศึกษาที่ย้ายถิ่นมีความคาดหวังจะกลับไปทำงานยังภูมิลำเนาเดิม และถ้าศึกษาต่อผู้อุปการะทางการเงินอยู่ในระดับพอสมควร เพราะการศึกษาต่อนำไปสู่การมีรายได้ และรู้จักเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของตน อันจะเป็นผลดีสืบเนื่องถึงสังคมด้วย

---

[1]บุญถิ่น อัตถากร, "ปัญหาพื้นฐานของการฝึกหัดครู : คุณภาพกับปริมาณ" (29 กันยายน 2522) ครบรอบ 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู, หน้า 37.

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ทำให้วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงรับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาจากส่วนภูมิภาค จนเกิดปัญหาไม่สามารถบริการวิชาการแก่ชุมชนและหน่วยบริหารการศึกษาในเขตรับผิดชอบของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษายังเป็นการเพิ่มความสูญเปล่าทางการศึกษาให้มากขึ้น เพราะถ้านักศึกษาได้เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครูที่ภูมิลำเนา หรือในกลุ่มวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค จะทำให้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นักเศรษฐศาสตร์ทางการศึกษาเรียกว่า การลงทุนทางการศึกษาต่ำลง และความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ต้องการทำงานในกรุงเทพฯ กับทำงานในต่างจังหวัดที่มิใช่ภูมิลำเนาของตนนั้น ส่งผลกระทบอย่างชัดเจนของความสูญเปล่าทางการศึกษา และการขาดกำลังคนหนุ่มสาวที่มีความรู้ ความสามารถ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชนบท

ข้อเสนอแนะด้านนโยบายการผลิตครู

1. กรมการฝึกหัดครูควรทบทวนการกำหนดแบ่งเขตรับผิดชอบให้แต่ละวิทยาลัยครูทำหน้าที่ผลิตครู และบริการวิชาการแก่เขตรับผิดชอบของตนใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป

2. ควรหาแนวทางป้องกันการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในระยะยาวเกินกว่า 2 ปี ด้วยการแก้ไขคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้ศึกษาต่อในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง รวมทั้งพิจารณาถึงสัดส่วน (โควต้า) ของนักศึกษาด้วย เพื่อลดจำนวนผู้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาอย่างถาวร

3. วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ควรสนับสนุนการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อชนิดสรรหาจากกรมสามัญศึกษา แล้ววิทยาลัยครูตั้งเกณฑ์การพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขจัดปัญหาทางด้านคุณภาพของนักศึกษา

4. ควรปรับปรุงคุณภาพของวิทยาลัยครูในแต่ละกลุ่มให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน เพื่อลดความเชื่อที่ว่า วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงมีคุณภาพมากกว่าวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค

5. วิทยาลัยครูควรจัดบริการวิชาการแก่ผู้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เกี่ยวกับวิชาชีพที่เหมาะสมกับภูมิลำเนาเดิม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

การวิจัยครั้งต่อไป น่าจะได้สนใจศึกษาเรื่องดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุ และปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา กับนักศึกษาที่ไม่ย้ายถิ่น

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา จากสาเหตุชอบเรียนวิชาชีพครู กับสาเหตุอื่น ๆ

3. ศึกษาความต้องการวิชาชีพครูของสังคมปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาวิทยาลัยครู ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย